

Кіндзерський Ю. В. Інклюзивна індустріалізація для сталого розвитку: до засад теорії та політики формування / Ю. В. Кіндзерський // Економіка України. - 2021. - № 5. - С. 3–39.

Виявлено суперечливість підходів до формування основ і політики інклюзивної індустріалізації. Показано взаємообумовленість інклюзивного розвитку та індустріалізації, зокрема, через існування внутрішньо притаманної властивості індустріалізації бути інклюзивно спрямованою за дотримання умов, що створюють через інструменти структурної політики ефект «циркулярної кумулятивної причинності» її розгортання. Акцентовано на відсутність таких умов в Україні внаслідок неконгруентних дій держави в економіці. Вказано на суттєву обмеженість теорії про інклюзивні/екстрактивні інститути для проведення ефективної індустріалізації, пов'язану з наддовгим для останньої періодом становлення інклюзивних інститутів та їх неоліберальним змістом, апіорі непридатного для індустріалізації. З огляду на соціальний порядок обмеженого доступу в Україні, відзначено хибність існуючої політики прямолінійного запозичення інститутів з розвинутих країн, що призвела до посилення соціально-економічної нестабільності та поширення рентоорієнтованих організацій замість розвитку виробництва. Розглянуто індустріалізацію як процес структурних змін, що має відбуватися за комплементарного поєднання структурних і фундаментальних факторів розвитку. Крізь призму цих факторів розглянуто моделі й досвід індустріалізації та деіндустріалізації у світі. Показано, що вітчизняна передчасна деіндустріалізація зумовлена ігноруванням необхідності формування таких факторів у проведенні економічної політики, їх невинуватим підміною заходами з дерегуляції та лібералізації, акцентом на використання поточних конкурентних переваг – дешевої праці й природних ресурсів – замість розбудови перспективних, заснованих на технологіях та інноваціях. Критично висвітлено латентні «провали» науково-технологічного розвитку з позицій інклюзивної індустріалізації, зокрема, привертано увагу до проблем поглиблення соціальної несправедливості й нерівності, унеможливлення самостійного формування слабкими країнами політики у своїх національних інтересах, недостатньої спрямованості бізнесу і держави на довгострокові стратегічні цілі розвитку, концентрації ринкової влади та зростаючого політичного впливу корпорацій. У підсумку зроблено ряд висновків щодо формування політики інклюзивної індустріалізації в Україні.

Сіденко, В. Р. Виклики і ризики цифрової трансформації: світовий та український контексти / В. Р. Сіденко // Економіка України. - 2021. - № 5. - С. 40-58

Ризики цифровізації економіки є зворотним боком процесу створення цифровими технологіями нових комерційних і комунікаційних можливостей для особистості та суспільства в цілому. Вони зумовлені амбівалентним характером цифрових технологій, їх у цілому нейтральним характером відносно норм суспільної моралі. Серед ризиків, пов'язаних з цифровими технологіями, сьогодні першочергову увагу приділено питанням кібербезпеки, які слід вважати екзогенними (по відношенню до змісту цифрових технологій) ризиками. При цьому значно менше уваги концентрується на ендогенних технологічно зумовлених ризиках цифрової трансформації: підвищенні інформаційної незахищеності особистості, інтенсифікації інформаційного шуму та зростанні непродуктивних втрат часу, значному розширенні можливостей маніпулювання свідомістю людини та поведінкою споживачів, ризику спотворення модусів мислення та руйнування національних культур, можливого посиленні негативних екологічних наслідків, насамперед через значну енергомісткість цифровізації. Економічні та соціальні ефекти цифрових технологій великою мірою зумовлюються станом формального і неформального інституційного середовища країни. За умов наявності інституційних деформацій та високого рівня злочинності політика форсованого і незбалансованого впровадження цифрових технологій може породжувати негативні соціальні ефекти, включаючи зростання новітніх форм криміналізації економічної діяльності, посилення контролю над поведінкою людей та громадськими об'єднаннями. Політика поширення новітніх цифрових технологій має бути в інституційно проблемних країнах обережною, збалансованою й міцно пов'язаною з паралельним поліпшенням у структурі та механізмах функціонування суспільних інститутів.

Необхідним є створення єдиної постійно діючої платформи (мережі) для широких суспільних дискусій з питань цифровізації економіки і суспільства та її наслідків для людини і суспільства.

Сторонянська, І. З. Економіка регіонів в умовах коронакризи: тенденції розвитку та їх вплив на податкові доходи місцевих бюджетів / І. З. Сторонянська, Л. Я. Бенюк // Економіка України. - 2021. - № 5. - С. 59-77.

Останній рік економіка України функціонує в умовах економічної турбулентності, зумовленої епідемією COVID-19. Це супроводжується посиленням нерівномірності розвитку регіонів, яку спричинено, поряд з макроекономічними обмеженнями, й особливостями поведінки органів управління, бізнесу та населення. Оцінено тенденції економічного розвитку регіонів України в умовах коронакризи та їх вплив на формування податкових доходів місцевих бюджетів за допомогою таких методів, як: абстрактно-логічний, порівняльний аналіз, графічна візуалізація, статистичний. Аналіз тенденцій економічного розвитку регіонів України в умовах коронакризи та їх впливу на формування податкових доходів місцевих бюджетів дозволяє стверджувати, що економічний, соціальний та фінансовий впливи кризи COVID-19 є територіально диференційованими. Водночас розвиток регіонів під час дії карантинних обмежень відбувався залежно від поведінкових та інституційних чинників, що зумовили прийняття низки ірраціональних рішень суб'єктами фінансово-економічних відносин на різних рівнях управління.

Незважаючи на зупинення діяльності ряду підприємств і зниження доходів від підприємницької діяльності, у 2020 р. податкові доходи місцевих бюджетів зростали. Утім це супроводжувалося зниженням обсягів міжбюджетних трансфертів і збільшенням видатків на стримування поширення пандемії. Окреслені ефекти зниження економічної активності бізнесу, споживчих видатків населення – поряд з падінням обсягів інвестування – можна вважати відкладеним ефектом згорання економічного зростання вже в короткостроковому періоді. Одним з першочергових кроків подолання негативних тенденцій має стати інтенсивне нарощування публічних інвестицій, які передбачають спільне фінансування проєктів за рахунок бюджетних коштів і ресурсів бізнесу, налагодження взаємодії між державним, регіональним і локальним рівнями управління.

Сокур, С. П. Трансформація інструментів лобіювання для економічних стейкхолдерів в європейських країнах / С. П. Сокур // Економіка України. - 2021. - № 5. - С. 78-90.

Розглянуто сучасні розробки інституціоналізації лобіювання на державному рівні в європейських країнах з 2014 по 2021 р., зокрема, визначення лобіювання та лобістів, їх цілі, наявність реєстрів лобіювання та існуючі шляхи лобіювання економічними стейкхолдерами. Проаналізовано нещодавно ухвалені законодавчі акти щодо лобіювання в Бельгії, Франції, Німеччині, Ірландії, Італії, Литві та Великій Британії. Продемонстровано динаміку прийняття законів щодо лобіювання в країнах Європи за останні роки з огляду на особливості правових режимів цих країн. Наведено приклади лобіювання економічними стейкхолдерами та звітностей лобістів відповідно до чинного законодавства країн знаходження. Доведено, що сьогодні сфера лобіювання переживає свій розквіт, адже за останні сім років у восьми країнах Європи прийнято закони щодо регулювання лобіювання на національному рівні. Таким чином, загальний приріст за ці роки країн, які прийняли закони про лобіювання, серед європейських країн – членів ОЕСР становить 67% від загальної кількості країн ОЕСР, які впровадили таке законодавство за попередні 75 років. Очікується, що ці вражаючі цифри збільшаться в найближчий час, і дуже важливо, щоб такі правила лобіювання приймалися відповідно до міжнародних стандартів регулювання лобіювання. Наведено практичні кейси лобіювання й продемонстровано, що коло суб'єктів лобіювання в сучасному світі є неймовірно широким. Міжнародні організації на кшталт ООН, Товариства Червоного Хреста, Лікарі без кордонів тощо дістають можливість прозоро впливати на формування політик країн Європи. Унормування лобіювання надає змогу здійснювати вплив і недержавним організаціям та представникам приватного сектору. Таким чином, відбуваються артикуляція й агрегація інтересів у суспільствах, що підвищує якість рішень, які приймаються органами державної влади.

Геєць В. М. Реформація для реформ в Україні / В. М. Геєць // Економіка України. - 2021. - № 5. - С. 91-94.

Наприкінці 2020 р. міжнародна команда дослідників видала в Празі англomовну книгу «Reformation: the Success of Europe and a Chance for Ukraine». Автори книги не просто досліджують позитивний вплив Реформації на розвиток Європи та світу, а й показують, як запровадження принципів Реформації може привести до ефективних економічних реформ в Україні. Україні потрібні нові реформи, які б змінили внутрішні основи розвитку держави, створили умови для роботи економіки на благо всього суспільства, забезпечили рівність перед законом для всіх. Крім високого рівня теоретичних і економіко-філософських узагальнень книга містить практичні рекомендації для України, що системно втілюються українськими авторами в наше повсякдення. Публікація цієї книги в Чеській Республіці, яка є членом ЄС, англійською мовою надасть можливість західному читачеві краще ознайомитися з професійною і солідно обґрунтованою точкою зору провідних українських та іноземних науковців щодо розвитку системи європейських цінностей в Україні.